

TAHA TOROS,

ÇOCUKLUKLARI ÇUKUROVA'DA GEÇEN ÜNLÜLERİ ANLATIYOR:

ORHAN KEMAL'İN ÇUKUROVA'DA GEÇEN ÇOCUKLUK YILLARI VE AİLE ÇEVRESİ

Çukurova, Orhan Kemal'in doğup büyüdüğü , romanlarının %90'ına kaynak olduğu bir ülkedir.

Çukurova'yı yüreğinin atışında duyan 1,2 yazarımız arasında Orhan Kemal'in yeri, ve silüeti saygın bir görünümüdür.

Onun çocukluğunu, lisenin orta kısmındaki öğrenciliğini, ben lisenin son sınıfındayken anımsarım.

Yatılı olarak Adana lisesinin son sınıfında iken, ortanın ilk sınıflarındaki öğrencilerin boş saatlerinde, hem gürültü yapmalarını , hem derslerini hazırlamaları amacı ile, idare tarafından görevlendirildiğim günler oluyordu. Bir taraftan kendi dersimi hazırlar öte yandan ders ödevlerini hazırlamakta olan bu küçük öğrencilerin sorularını cevaplardım. Benden 4-5 sınıf küçük olan öğrencilerin, bir ağabey davranışı ile, ders ödevlerinden bazıalarını bana sormalarına adeta gururlanırdım!

Haftada bir veya iki saat mütalaa dönemlerinde görevlendirildiğim bu sınıfın 3 öğrencisi , zekâ, terbiye ve çalışkanlığı ile - diğerlerine kıyasla belirgin durumda idi- Bunlar, sınıflarının asları, bombaları idi.

Hazır cevaplılığı ve sık sık gülmesi ile tanınan NEJAT, sonradan iyi bir kimyager ve eczacı oldu. Adana'da bir eczane açtı. İçyüzü belli olmayan bir bunalım sonucu, intihar etti.

İkinci öğrenci, yüksek tahsilini Londra'da tamamladı. Uzun süre İstanbul'da büyük bir kuruluşun genel müdürlüğünü yaptıktan sonra, memleketi olan Adana'ya yerleşti. Burada emekli olarak, çiftçilik ile meşgul oluyor.

Öğretmenlerce üstün olarak nitelendirilen öğrencilerden biri de (Raşit) idi. Her nedense bu Raşit adı , sonradan unutulup gitti! Raşit'in , yazılarında takma ad olarak kullandığı ORHAN KEMAL, onun öz adı oluverdi! Onun için bu yazımız içersinde asıl adı Raşit olan Orhan Kemal'in iki adından biri ile, çocukluk dönemi içersinde tanıtma-ya çalışacağım.

Tüm sınıf arkadaşları ile öğretmenlerinin ve lise yönetiminin sevgisini kazanan bu nâzik ve çalışkan çocuk ne yazık ki, babasının politika bataklığına sürüklenmesi yüzünden, tahsilini tamamlayamadı.

Siyasetin birkaç kez çukuruna düşüp kurtulan babası ABDÜLKADİR KEMALİ'nin son kerre Atatürk'ü hedef alan bir muhalefet partisi kurması ve yurt dışına kaçması ile ailenin ağır yükü, daha çocuk yaşta Orhan Kemal'in omuzlarına bindi.

XXXXXXXXXXXXXX

Orhan Kemal'in babası, yakın siyasi tarihimizin ünlü muhaliflerinden , güçlü bir hukukçu, yaman bir gazeteci olan Abdülkadir Kemali (Öğütçü) idi. Seviyesine az erişilebilen eski ve yeni hukuk bilgisinde bir otorite olarak tanımlanan Abdulkadir Kemali, daha İstanbul'da hukuk fakültesinde okurken, ünlü Talat Paşa'nın dikkatini çekmiş ve İstihat Terakki partisinin gençlik teşkilatında yer almıştı. Abdülkadir Kemali Bey Talat Paşaya o derece bağlıydiki , ilk çocuğu olursu onun adını koyacaktı. Öylede yaptı. İlk çocuğu kız doğmasına rağmen, liderini heran anma tutkusu ile adını (Talat) koydu.

Kurtuluş Savaşı sırasında, ilk Büyük Millet Meclisine Kastamonu'ndan milletvekili seçilen Abdülkadir Kemali, 3 gün gibi kısa süren Adalet Bakanlığı görevinde de bulundu. Ne varki muhalif tutumu, Abdülkadir Kemaliyi, 1924 lerden sonra, çileden çıkardı. İstiklal Mahkemesine verildi. Ne garip bir alın yazısıdırki, ilk Büyük Millet Meclisinde istiklal Mahkemesi kanununu savunan ve ilk istiklal mahkemesinin reisliğine seçilen Abdülkadir Kemali , daha sonraki yıllarda bu mahkemenin suçluları arasında, maznun iskenlesine oturtuldu!

Bu hâdireden kurtulduktan 5 sene sonra, yani 1930 larda, içindeki muhalefet tohumu yeniden filizlendi. Adana'da (Ahali Partisi) adı ile bir muhalefet partisi kurdu. Partisinin organı olarak da (Ahali) adında bir gazete yayınladı. Hükümeti, çok sert şekilde eleştiren bu gazete, kapatıldı. Kendisi hakkında şiddetli bir ceza uygulanacağını sezince, yurdu terk ederek, Suriye'ye sığındı. Orada 9 yıl kaldıktan sonra, yurda döndü.

İşte bu olay aileyi perişanlığa sürükledi ve Orhan Kemal, bu serüvenin sıkıntısı içersinde, tahsilini sürdüremedi. Çocuk yaşta iken, kendisini katı hayat savaşının siperleri içersinde buldu.

Orhan Kemal'i ileride bir ünlü hikâyeci ve romancı yapacak olan doneler, birikimler, onun bu küçük yaşta atıldığı karmaşık ortam ile ilişkilidir.

Daha sonra başından geçen talihsiz bir olay, kendisini Bursa Cezaevinin yıllar süren konuğu yaptı. Önce şairliği, sonra hikâyeciliği bu hapisane odasında başladı.

Sanırım hapishanede iken İstanbul'un ünlü bir dergisine, RAŞİT KEMALİ adı ile, ilk yayınlanan şiiri, (ÇİĞKÖFTE) üzerinedir.

Sonraları, atılmaya başladığı edebiyat alanının, bir başka türünü, ~~vazda~~ Hikâyeciliği denedi. Bunda daha çok başarı sağladığını sezince, şiir yazmaya veda etti. Romanlar üstüne romanlar ve piyesler yazdı. Romanları ile piyeslerindeki gerçekçiliğinde, genellikle kendi başından geçen serüvenler ağırlık taşıdı.

Oxxxxxxx

Babası Abdülkadir Kemali Öğütçü ile, baba dostluğumuz, hatta kayınbaba dostluğumuz ve şahsi dostluğumuz vardı. Bu dostluğumuz ölümüne kadar sürdü. Rahmetli Abdülkadir Kemali Bey, güçlü hukuk bilgisi yanında, eşine az rastlanan bir hatif idi. Ankara'da oturduğumuz sırada, yargıtaydaki davaları dolayısıyla Adana'dan her gelişinde, evimize uğrar çorbamızı içerdi.

Onun yargıtaydaki savunmaları da bir başka âlemdi. Yargıtayda davaları olduğu günlerde, buradaki görevlilerin çoğu, onu dinlemek için mahkeme salonunu doldururlardı. O, eski ve yeni hukuk bilgisindeki hazinesi ile, yargıtayda İSTİHAT'lar yaratılmasına âmil olurdu.

Abdülkadir Kemali Öğütçü'nün, genç denilecek bir yaşta, Ankara'da kaldırıldığı bir hastanede ölümünde hazin. Kemali Bey, bütün ilaçları ana maddesinin bitki olduğunu söyleyerek, otlar, kökler ve ağaç yaprakları toplar ve bunları kaynatarak kendince, tedavi yöntemi uygular. Hatta bu konuda bir larous ~~xxxxx~~ hazırlamaktaydı. Ne varki, yukarıda değindiğim hazin ölümünde kendisinin fazla miktarda kullandığı bitki sularından oldu. Ölümü üzerine konuştuğum hastane doktorları, böbreklerini bu türden ve aşırı derecede aldığı ilaçlarla tahrip edilmiş olduğunu söyledilerdi.

Y x x x x

Lisenin ilk kısmındaki öğrencilik yıllarından sonra , o zaman adı Raşit Kemali olan, ORHAN KEMAL 'i hiç görmemiştim. Onun Adana'da Kızılay kâtipliği ve bâzı fabrikalardada değişik görevler aldığı dönemlerde ,ben Ankara'da oturuyordum.

Son olarak ve aradan yıllar geçtikten sonra,Orhan Kemal'i yalnız bir kerre, bir rastlantı sonucu gördüm. İstanbul'da rahmetli gazeteci Ecvet Güresin'in odasında karşılaştık. İzlenimime göre,o günkü fizyonimisi hiçte gazetelerdeki fotoğraflarına benzermiyordu. Belki bana öğle geliyordu. Katı hayat savaşının,binbir felaketin yıpratmış çehresi solgun,avurdu çökmüştü. Endişehi gözlerle,daha çok yere doğru bakan bir görünümü vardı.

Adana lisesindeki öğrencilik yıllarımızı hatırladık. O zamanki hocalarımızdan konuştuk. Hangilerinin yaşayıp , hangilerinin dünyamızdan göçtüklerine dair, bilgilerimizi değiş tokuş ettik.

Bu konuşmalarımız, uzun süren bir sohbeta dönüştü. Aradan uzun yıllar geçmesine rağmen, hafızalarımızdan silinmeyen anıları o günkü tazeliği ile yaşattık. ve ayrıldık.

xx xxxxxxxx

Orhan Kemal'in babası tarafından evlatlıktan çıkartıldığı şeklinde , vaktiyle gerçeğe aykırı , bir yayın yapıldığı söyleniyor Şayet öyle bir yayın yapılmışsa,bilinemelidir ki, tamamen düzmedir

YARIN: FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA'nın
ÇUKUROVA'DA GEÇEN ÇUCUKLUK YILLARI
VE AİLE ÇEVRESİ

